

REPUBLIC OF UZBEKISTAN
MINISTRY OF HIGHER AND SECONDARY SPECIALISED
EDUCATION
BUKHARA STATE UNIVERSITY

English Linguistics Department

INTEGRATION OF PRAGMALINGUISTICS, FUNCTIONAL TRANSLATION STUDIES AND LANGUAGE TEACHING PROCESSES

(dedicated to the 75th anniversary of Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor M.Kh.Alimova)

Proceedings of International Scientific-theoretical Webinar

2020-YIL
25-DEKABR

SOAT 10:00

Buxoro davlat universiteti Xorijiy tillar fakulteti Ingliz tilshunosligi kafedrası

**PRAGMALINGVISTIKA, FUNKSIONAL TARJIMASHUNOSLIK VA TIL O'RGATISH JARAYONLARI
INTEGRATSIYASI"**

(Filologiya fanlari nomzodi, dotsent M.H.ALIMOVA tavalludining 75 yilligiga bag'ishlanadi)
mavzusida tashkillashtirilgan Xalqaro ilmiy-nazariy anjuman

QAYSI TILLARDA
O'ZBEK, RUS, INGLIZ

Manzil: Buxoro davlat universiteti,
Buxoro shahar M.Iqbol ko'chasi
11-uy.

BUKHARA -2020

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ**

Инглиз тилшунослиги кафедраси

**ПРАГМАЛИНГВИСТИКА, ФУНКЦИОНАЛ
ТАРЖИМАШУНОСЛИК ВА ТИЛ ЎРГАТИШ
ЖАРАЁНЛАРИ ИНТЕГРАЦИЯСИ**

(Филология фанлари номзоди, доцент М.Х.Алимова таваллудининг 75
йиллигига бағишланади)

**мавзусидаги Халқаро миқёсидаги ОНЛАЙН
илмий-назарий конференция материаллари
ТЎПЛАМИ**

2020 йил, 25 декабрь

**Бухоро
"Дурдона" нашриёти
2020**

УЎК 81'373

81.1-3

Г 13

Прагматингвистика, функционал таржимашунослик ва тил ўргатиш жараёнлари интеграцияси (Филология фанлари номзоди, доцент М.Х.Алимова таваллудининг 75 йиллигига бағишланади): мақола ва тезислар тўплами, тўпловчи ва нашрга тайёрловчи: М.А.Шукурова, О.И.Жумаева, И.И.Акрамов; Бухоро; “Дурдона” нашриёти, 2020 йил, 574 бет.

КБК 81.1-3

Тўпланда республикаимиз олимлари, катта илмий ходим-изланувчилари ва мустакил изланувчиларининг хорижий тилларда ўқув ва бадиий адабиётлар, электрон дарсликлар, ихтисослаштирилган расмлар билан безатилган газеталар ва журналларни яратиш ҳамда чоп этиш самарадорлигини ошириш, ёшларда чет тилни эгаллаш даражаларининг Европа тизими (CEFR)ни ўрганишнинг ўрни, ёшларга чет тилини ўргатишнинг психологик аспекти, чет тилини ўрганишда тил хусусиятларининг аҳамияти ва муаммолари, тил ва маданиятлараро коммуникация методлари, тилшунослик ва адабиётшунослик масалалари, услубшунос олимларнинг илғор тажрибаларининг роли каби масалалар талқинига бағишланган мақолалари ўз ифодасини топган. Тўпланда тил муаммолари билан қизиқувчи илмий ходимлар, катта илмий-ходим изланувчилар, мустакил тадқиқотчи-изланувчилар, магистрантлар ва ўқувчилар фойдаланишлари мумкин.

Таҳрир хайъати:

Проф. О.Х.Хамидов, доц. О.С.Қаҳхоров, проф. М.Қ.Бақоева, проф. Д.С.Ўраева, доц. М.М.Жўраева, доц. З.И.Расулов (масъул муҳаррир), М.А.Шукурова (масъул котиба)

Тўпловчи ва нашрга тайёрловчи:

Инглиз тилшунослиги кафедраси ўқитувчилари: М.А.Шукурова, О.И.Жумаева, И.И.Акрамов;

Тақризчилар:

Филология фанлари номзоди, доцент М.Х.Алимова
Филология фанлари номзоди, доцент Н.Б.Бакаев
Филология фанлари номзоди, доцент З.Б.Тошев

Тўплам БухДУ Хорижий тиллар факультети кенгашида муҳокама қилинган ва нашрга тавсия қилинган (2020 йил 24 декабрдаги 5-сонли баённома)

ISBN 978-9943-6197-4-6

<i>Tashpulatova V.I.</i> Pragmatic solution of translation in linguacultural adaptation.....	341
<i>Quvvatova Sh.</i> Ingliz-o'zbek tarjima jarayoni debochasi.....	343
<i>Бабаев М.Т., Бабаева В.Т.</i> Чет тилларини ўрганишда таржиманинг аҳамияти ва роли.....	348
<i>Раджабова М.А.</i> Ономастик таркибли фразеологизмларнинг таржимашуносликдаги ўрни.....	351
<i>Zokirova N.S., Bahodirova M.</i> Adequacy and Equivalence in translation studies.....	356
<i>Kobilova A.B., Sidikboeva G.</i> Representatives of the first and second stage of comparative studies.....	361
<i>Саидова М.У.</i> Инглизча адабиётшунослик терминларини ўзбек тилига таржима қилиш масалалари.....	365
<i>Navruzova N.H.</i> Kombinator va pozitsion fonetik o'zgarishlar (Ingliz va o'zbek tillari misolida).....	368
<i>Тилова Г.А.</i> Немис ва ўзбек тилларида ўрмончилик терминларининг диахрон ва синхрон тадқиқи.....	370
<i>Шарипова М.Ш.</i> Она тили ва чет тилини киёслаб уқитиш орқали эстетик дунёкарашни шакллантириш масалалари.....	374
<i>Каримов Р.А.</i> Ўзбек-инглиз параллел корпусида бирликларнинг турли структуралар билан ифодаланиши ва уни параллеллаш масаласи.....	380
<i>Каримов Р.А.</i> Реалияларнинг таржимада берилиши ҳамда унинг параллел корпусда ифодаланиши.....	384

4-ШЎҒБА: ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШНИНГ ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

<i>Akobirova Z.R.</i> Overcoming challenges for International students in the United States universities: English language proficiency and academic success.....	389
<i>Ахмедов Б.Я.</i> Формирование у учащихся навыков языковой догадки.....	391
<i>Abdujabbarova Z.R.</i> Chet til o'qitish qiyosiy metodikasi xususida.....	395
<i>Ахмедова Н.М.</i> Бўлажак инглиз тили ўқитувчиларининг касбий тайёргарлигини интеграциялаштиришнинг инновацион технологиялари.....	400
<i>Abdullayeva N.O., Gulyamova M.</i> O'quvchi ta'limning tuzilishida ota-onalarning pedagogik ta'limi tizimining roli.....	405
<i>Abdullayeva G.G., Nasriyeva Sh.F.</i> Personality factor as one of the main issues influencing language learning.....	407
<i>Fayzullayeva A.I., Djurayeva D.R.</i> Ingliz tili o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish samaradorligi.....	412
<i>Nazarova G., Sharipova G.</i> Enhancing students' speaking skills through the technique "Debate".....	414

O'QUVCHI TA'LIMNING TUZILISHIDA OTA-ONALARNING PEDAGOGIK TA'LIMI TIZIMINING ROLI

*N.O.Abdullayeva
(BuxDU),
M.Gulyamova,
talaba (BuxDU)*

Annotation. This article discusses the role of parents in the upbringing of children, the upbringing of the younger generation in the future mature and harmonious.

Аннотация. В мақоллада ёш авлодни келajakda yetuk va barkamol qilib tarbiyalash, bola tarbiyasida ota-onalarning roli haqida fikr yuritiladi.

Аннотация. В статье рассматривается роль родителей в воспитании детей, воспитании подрастающего поколения в будущем зрелым и гармоничным.

Kalit so'zlar: Qo'shma boshlang'ich, mehnat, taraqqiyot, muvofiqlik, yetuklik.

Ключевые слова: первичный состав, труд, прогресс, конгруэнтность, зрелость.

Key words: Primary joint, labour, progress, in general public, enactment, spiritual headway, congruence, mature.

Yosh avlod ishtimoiy turmushning barcha soxalari xususiyatlari bilan oila quchog'ida tanishadi. Oilaviy turmushda, odamlar, mehnat, narsalar va o'z-o'ziga bo'lgan narsalarni ifoda etuvchi xususiyatlar asta-sekin tarkib topib boradi. Shuning uchun ham oila jamiyatning boshlang'ich bo'g'ini sifatida bo'lganlarning axloqi, qobiliyati, aql, zakovat, xulqi, yurish-turishi, xatti-xarakati, o'zaro muloqoti, e'tiqodi va dunyoqarashlariga yuqori darajada yuqori tarbiya- viy ta'sir ko'rsatish imkoniyatiga egadir.

Inson uning mehnati va turmushi, ma'naviy taraqqiyoti haqida g'amxo'rlik qilish mustaqil O'zbekistonning oily maqsadidir. Ma'lumki, kishi kamoloti, uning inson sifatida hayot ishtimoiy turmush va mehnat, madaniy va ma'naviy boyliklarga bo'lgan munosabati asosan oilada shakllanadi.

Odatda oila degan tushuncha nimani anglatadi? unga qanday ta'rif berish mumkin?

Oilaning nikohga yoki tug'ishganlikka asoslangan kichik guruh uning a'zolari ro'zg'orning birligi, o'zaro yordami va ma'naviy ma'suliyati bilan bir-biriga bog'langan. Oilaning eng muhim ishtimoiy vazifalari inson zotini davom ettirish, farzandlarni tarbiyalash, oila a'zolarining turmush sharoiti va bo'sh vaqtini samarali uyishtirishdan iboratdir.

Aflotun oila haqida shunday fikr bildirgan: "... Urf-odatlar, ukalarning otalardan farzandlarga qanday o'tishi haqida ham ma'lumot beradi. Agar bu jarayon birlik – birdamlikni idrok etishiga oilb keladigan bo'lsa, u holda turli hayot tarzidagi odamlarni, katta, obro'li oilalarning tabarruk yoshdagi otalar va

farzandlarini farog'at keltiradigan birdamlikka birlashtiradigan qonunlar yaratishga majbur etadi".

Oila tarbiyasida bolalar hayotini to'g'ri uyishtirish ularni vaqtdan to'g'ri va unumli foydalanishning asosiy garovidir. Bolaning oiladagi vaqtini o'yinmehnat va o'qish faoliyatiga to'g'ri taqsimlash nihoyatda muhimdir.

Kelajagimiz bo'lmish yosh avlod tarbiyasi va uning taraqqiyoti davlat ahamiyatiga molik masala hisoblanadi. Avvalgi qabul qilingan qonun va qoidalaridan farqli o'laroq o'zbekiston respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonunida oila va oiladagi ta'linga asos solindi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 64-moddasida ta'kidlanganidek: "Ota-onalar o'z farzandlarini voyaga yetgunga qadar boqish va tarbiyalashga majburdirlar".

Inson tabiiy xislatlarga ega-bular undagi xulq-atvor va xatti xarakatlarga sabab bo'ladi, deb tushintiriladi. Sohibi qonun bu xislatlarni nazarda tutishi, ularni tuzatishi shu xislatlarni tuzatuvchi qonunlar chiqarishi kerak, chunki bu bilan sohibi qonun fuqaroning xulq-atvorini ham tuzatadi.

Rohatlanish, dard chekish va qayg'urish asosiy tabiiy xislatlar hisoblanadi, ular tufayli fazilatlar va illatlar o'zlashtiriladi. Va nihoyat barog'at va bilimlarga, ya'ni rivojlanishga tarbiya va mashq orqali erishiladi. Masalaning murakkabligi va qimmatli tomoni shundaki, o'qituvchi-tarbiyachi, xalq ta'limi xodimlari, keng jamoatchilik oilaviy taraqqiyot, uning rivojlanish oqibatlarini oldindan bilishi, ularni hisobga olgan holda oilviy tarbiyaning nazariy va amaliy asoslarini pedagogik jihatdan to'g'ri izohlashi va tegishli metodik tavsiyalar berilishi lozim.

Respublikamizning ma'naviy hayoti va uning o'ziga xos tomonlari muttasil rivojlanmoqda, ularning oilaviy tarbiyaga ta'siri kuchaymoqda. Shaharlarning ko'payishi, o'sishi, yashash sharoitining yaxshilanishi, madaniy va moddiy tomonidan yuksalishi oilalarning yuksalishi va bolalarning har tomonlama yetuk kishilar bo'lib kamol topishlariga sabab bo'lmoqda yordam bermoqda. Ko'p bolalik nisbatan kamayib borautganiga qaramay haliham bu ko'rsatkich o'z kuchini yo'qotgan emas. Fiziologik jihatdan olganda esa ko'p bolalik oilalarda ota-onalar bolalar uchun yaqqol namuna bo'lib xizmat qiladilar xalqimiz "Bolali uy bozor, bolasiz uy mozor deb bejiz aytmagan".

Oilada xamkorlik, o'zaro yordam, bir-biriga ishonch holati mavjud ekan bunday oilada rostgo'y, samimiy, mehribon, o'rtoqlariga doimo yordam berishga tayyor bo'lgan insonlar kamol topadi. Rus psixologi V.I.Selevanov iolada shaxsni shakllantirish jarayonini o'rganib, baxtli bolalik oiladagi quvonchli xamjihatlikning hamda ota-onalarning o'z bolalariga g'amxo'rli- ning samarasidir, degan xulosaga keladi.

Yuqorida keltirilgan tadqiqotchi olim kuzatishlari shuni ko'rsatmoqdagi, yoshlarda kattalarning xatti-harakatlari axloqiy vazilatlariga tanqidiy munosabatda bo'lish hissi kuchli bo'ladi shu jihatdan qaraganda tinch totuv yashaydiganlarning oilalaridagi bolalar ham shu oilada mavjud bo'lgan axloqiy xislatlar, xush muomalalik, odoblilik, kattalarga xurmat, kichiklarga g'amxo'r- lik

qilish, oila a'zolari o'rtasidagi o'zaro hurmat, ayniqsa ayollarga nisbatan ko'rsatiladigan kabi ijobiy fazilatlardan namuna olib voyaga yetadilar.

Oila jamiyat hayotini olg'a suruvchi, uni yanada yuksak bosqichlarga ko'tarib, ravnaq toptiruvchi, kelajak avlodlarni tarbiyalab yetishtiruvchi kamol toptirish uchun mas'ul bo'lgan g'oyat muhim boshlang'ich guruhdir. Oila erkaklar va ayollarning to'liq teng huquqligi oila uchun babbaravar javobgarlik asosida quriladi.

Yuqorida ta'kidlanganidek oiladagidaromadlarning oshishi bir tomondan ota-onalarning bilim saviyalari va madaniy hayotlarining yaxshilanishiga sabab bo'lsa ikkinchi tomondan oila a'zolarining yuqori ma'naviy ehtiyojlarining ijobiy shakllanishi, oilaviy munosabatlarning takomillashuvi boyishi kattalar va kichiklar orasidagi muloqot mazmuniga ijobit ta'sir ko'rsatmoqda shu sababli yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash davr talabiga aylanib bormoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdulla Avloniy Turkiy guliston yoxud axloq - "Cho'lpon", 1994.
2. Adullayeva D. Yorqulov R. Atabayeva N. Oila psixologiyasi "Tafakkur bo'stoni", 2015.
3. Asqarova O'.M,Xayitboyev M, Nishonov M.S. Pedagogika –"Talqin" 2008.
4. Boymurodov N. Amali psixologiya –"Yangi asr avlodi", 2008.
5. To'rayeva O. Turopova M. Odoynoma -"O'qituvchi", 1999.

PERSONALITY FACTORS AS ONE OF THE MAIN ISSUES INFLUENCING LANGUAGE LEARNING

*G.G`Abdullayeva
(BuxDU),
Sh.F.Nasriyeva,
talaba (BuxDU)*

Annotation. Dealing with psychology of the learners, and, accordingly designing teaching methods and activities are secrets of success in language learning and teaching. Actually, the role of personality factors in language learning is an obvious and undoubted issue in modern methods of teaching languages. The area that the this article focuses on has been becoming an integral part of the educational process.

Annotatsiya. Til o'rganuvchilar psixologiyasiga muvofiq ravishda o'qitish usullari va faoliyatlarini loyihalashtirish til o'rganish va o'qitishdagi muvaffaqiyat sirlari hisoblanadi. Darhaqiqat, tilni o'rganishda shaxs omillarining roli tillarni o'qitishning zamonaviy uslublarida muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqola diqqat markazida bo'lgan yo'nalish o'quv jarayonining ajralmas qismiga aylanib kelmoqda.